

[Krag.]

den Courage, han i denne Sag udviser, og som Forgængerer altsaa i tilsvarende Situationer har manglet. Det er mit Haab, at han til sin Tid maa blive belønnet derfor med Tak og ikke med Dadel — helt sikker i saa Henseende kan jeg, som det fremgaar af de Bemærkninger, jeg har fremført, ikke være. Men jeg finder, at hvis en Byggherre kan undgaa Tab, som vil trykke et Byggeforetagende igennem en lang Periode og virke lejeforhøjende igennem denne Periode, saa er det kun godt. Kan Byggeriet i en Periode med lave Kurser paa Obligationerne stimuleres ved en saadan Laanefonds Oprettelse, er det kun glædeligt. Jeg ved ogsaa, at man i mange Byggekredse længe har taget til Orde for Oprettelsen af en saadan Institution, og det er da ganske rimeligt, under Hensyn til den Betydning, som hele Byggeindustrien har for vort Samfund, at man nu imødekommer Ønsket og gør Forsøget.

Der er imidlertid en Side af Sagen, som jeg ikke kan undlade at gøre nogle Bemærkninger om.

Den Udvikling, som Realkreditte har gennemløbet her i Landet siden 1850 og frem til Dato, altsaa nu i 90 Aar, er jo baseret paa det private Initiativ. Det er en Udvikling, som har været lykkebringende i mange Henseender, og som i saa at sige alle Tilfælde har været baseret paa Debitorernes Sammenslutning og den Sikkerhed for Kasseobligationerne, som har ligget i det solidariske Ansvar. Nu er det klart nok, og det har den højtærede Minister ogsaa været paa det rene med, at det solidariske Ansvar for Debitorer, som indtræder i dette Institut, kan ikke danne en Basis, der i fjerneste Maade er betryggende for Obligationsskriverne. Derfor er det ganske rimeligt, at der her fra Statens Side, naar nu Forsøget skal gøres, oprettes en saadan Basis gennem Etablering af en Grundfond, til at begynde med paa 1 Mill. Kr., stigende, hvis Maksimaludlaanet paa 35 Mill. Kr. naas, til 5,25 Mill. Kr.

Men der er uægtelig hos mig og mine Meningsfæller en Frygt for, at vi her staaar paa det første Trappetrin op til, at Staten effektivt gaar ind i Realkreditte som Styrer og Leder. Vi har paa Bankomraadet set, hvorledes katastrofale Bankforhold i en bestemt Situation har ført over største Erhvervsbank over i praktisk talt Statseje, uden at det har været muligt, trods Lovens klare Ord derom, at faa denne Bank overført i Rækken af private Banker, ledet af private Aktionærer. Man opretholder stadig

væk denne Landets største Erhvervsbank som i Realiteten en Statsbank. Den Indsats, som maatte gøres i sin Tid for at bjerge Banken fra Sammenbrud, førte altsaa ind i Oprettelsen af en Bank-Statsinstitution inden for Erhvervslivet, hvad vi ikke tidligere har haft. Nationalbanken er ved den sidst vedtagne Lov blevet en Institution under en væsentlig mere effektiv Statskontrol og Statstilsyn, end Tilfældet tidligere var. (*Hartvig Frisch*: Det bliver snart Rigsdagskontrol, efter hvad der forlanges!). Ja, i denne Forbindelse er Rigsdag og Stat det samme; for øvrigt ligger jo Hovedkontrollen ganske sikkert hos den højtærede Handelsminister, burde i hvert Fald ligge dér.

Man kan have Grund til at nære alvorlig Frygt for, at vi her over for Realkreditte er ved at gøre det første Skridt i samme Retning. Den Institution, der skal oprettes efter det Forslag, der her foreligger, er ganske vist en Institution, som oprettes med en kort Levetid, men ingen kan vide, hvorledes Forholdene kommer til at ligge, naar den Periode er endt, og hvilke Muligheder det kan give for en Regering, der som den nuværende er ubetinget Tilhænger af Statskontrol og Statsstyre paa alle mulige Omraader. Ingen kan vide, hvilke Muligheder der kan aabne sig for en saadan Regering i den Tid, der kommer, ud fra det Grundlag, der her er skabt. Derfor vil jeg gerne afkræve den højtærede Indenrigsminister en bestemt Udtalelse om, at det, som sker ved dette Lovforslags Gennemførelse, Oprettelsen af en saadan Laanefond, ikke maa og ikke skal være Startstedet for Oprettelse af en Realkreditinstitution under Statsstyre.

Endvidere er der et Spørgsmaal, jeg i denne Forbindelse kort vil berøre. Det er dette, at de Ulemper, der knytter sig til et saadant Laaninstitut, let vil komme til at præge Mulighederne for at opnaa sekundære Laan i Byggeforetagender bag Førsteprioritetslaanet. Dér vil jeg ogsaa gerne spørge Ministeren, om han har forhandlet sig til Rette med Hypotekforeningerne angaaende deres Stilling til Udlaan bag Førsteprioritetslaan i det Institut, her søges oprettet. Det har nemlig sin ganske overordentlig store Betydning og vil i mange Tilfælde kunne blive afgørende for Byggherrerne ved Bedømmelse af, om de bør søge ind under denne Institutions Vinger i disse vanskelige Tider, eller de bør undlade det.

Her og dér er der i Lovforslagets Tekst Uklarheder, som jeg kunde ønske oplyst, og som jeg heller ikke tvivler om at den højtærede Minister vil give Oplysninger